

УДК 331.556.4:33(477)

Оксана ЛОШЕНЮК

ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТРУМЕНТАРІЮ ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Досліджено проблеми трудової міграції в Україні в контексті вдосконалення стратегічного планування та такої державної економічної політики, яка максимально враховувала б інтереси країни, її переваги, а також необхідність наближення до світових стандартів. Вказано основні цілі удосконалення Концепції державної міграційної політики в Україні. Проаналізовано загальносвітові тенденції міграційних потоків та особливості міжнародної трудової міграції в Україні для визначення пріоритетних напрямів їх регулювання. Сформовано комплекс напрямів щодо вдосконалення регулювання міжнародної трудової міграції та зазначено інструментарій їхнього впровадження.

Ключові слова: міжнародна трудова міграція, міграційні процеси, приватні грошові перекази, державна міграційна політика, концепція державної міграційної політики, робоча сила.

Оксана ЛОШЕНЮК

Совершенствование инструментария государственной миграционной политики в Украине

Исследованы проблемы трудовой миграции в Украине в контексте необходимости совершенствования стратегического планирования и такой государственной экономической политики, которая бы максимально учитывала интересы страны, ее преимущества, а также необходимость приближения к мировым стандартам. Указаны основные цели совершенствования Концепции государственной миграционной политики в Украине. Проанализированы общемировые тенденции миграционных потоков и особенности международной трудовой миграции в Украине для определения приоритетных направлений их регулирования. Сформирован комплекс направлений по совершенствованию регулирования международной трудовой миграции и указано инструментарий их внедрения.

Ключевые слова: международная трудовая миграция, миграционные процессы, частные денежные переводы, государственная миграционная политика, концепция государственной миграционной политики, рабочая сила.

Oksana LOSHENIUK

Improving the tools of the state migration policy in Ukraine

Introduction. *The study of the problem of international labor migration in Ukraine indicates the need for strategic planning and creation of such a state economic policy that would take into account as much as possible the interests of the country, its absolute and comparative advantages, and also approach to world standards.*

Purpose. *The purpose of the article is to analyze the global trends of migration flows and the peculiarities of international labor migration in Ukraine in order to determine the priority directions of their regulation.*

Results. *In this article the issue of regulation of international labor migration in Ukraine are investigated. The principles are analyzed and the main objectives of the Concept of the State Migration Policy in Ukraine (ensuring sustainable socio-economic and demographic development; satisfaction of the needs of the country's economy in the human resources of the proper quality and in sufficient quantity; reduction of population losses due to emigration; protection of rights and interests of Ukrainian migrants abroad, development of close ties with them, use of the potential of diasporas in the interests of Ukraine's development; the return of migrant workers, the creation of attractive conditions for the use of their currency savings in small and medium-sized enterprises, agriculture, housing construction, etc.; promotion of the repatriation of ethnic Ukrainians and their descendants, who come from other nationalities in Ukraine, that is, close to the language and culture of the population; a metered expansion of the admission of certain categories of economic immigrants on a temporary basis, the development of mechanisms that would enable, in accordance with certain criteria, the conversion of their temporary status into permanent; the attraction and effective use of private money transfers sent by migrants; adaptation of foreign migrants to socio-economic conditions in Ukraine, prevention of racism and xenophobia) are specified. Positive and negative effects of money transfers of migrants to Ukraine are presented. It is substantiated that the use of electronic payment systems (PayPal, WebMoney) will be an effective tool for reducing the cost of transfer. The experience of Poland in the sphere of regulation of immigration flows has been analyzed and it has been shown that its migration policy after the entry into the EU was aimed at the active involvement of emigrants, primarily from Ukraine and Belarus. The complex of directions on regulation of international labor migration has been formed and the tools of their implementation have been developed.*

Conclusion. *Improving the tools of the state migration policy in Ukraine lies in the implementation of a more stringent immigration policy; attraction of labor migrants ready to invest in the economy of the country and foreign students on a paid basis; increasing the level of adaptation of international immigrants; the reduction of emigration (especially young people), the attraction of private money transfers and their implementation into the economy of Ukraine and the regulation of foreign employment of Ukrainian citizens.*

Keywords: *international labor migration, migration processes, private money transfers, state migration policy, concept of state migration policy, labor force.*

JEL Classification: O15.

Постановка проблеми. Питання регулювання міжнародної трудової міграції є надзвичайно важливими впродовж всього часу існування України як незалежної держави. Сьогодні вкрай необхідним є стратегічне планування й створення такої державної економічної політики, яка максимально враховувала б інтереси нашої кра-

їни, її абсолютні і порівняльні переваги, а також наближення до світових стандартів.

Проблеми міжнародної трудової міграції для України посилюються у зв'язку з її особливим географічним положенням та геополітичним розташуванням, посиленням інтеграційних процесів, насамперед, на європейському просторі. Вигідне геополітичне

розташування надає Україні великі потенційні можливості щодо розвитку як регіонів, так і держави в цілому, створює додаткові умови, пов'язані із залученням міжнародних потоків людських ресурсів, кількість яких істотно зростає останнім часом.

Відсутність законодавчого визначення напрямів державної міграційної політики України, принципів діяльності державних органів у сфері міграції, стратегічних цілей, завдань і стандартів із забезпечення реалізації прав людини негативно позначається на ефективності протидії явищам, що становлять загрозу національній безпеці України, – нелегальній міграції, загостренню демографічної кризи, а також від'їзду за межі України вчених, фахівців, кваліфікованої робочої сили. Для цього Україні потрібно сформувати таку концепцію регулювання зовнішніх міграційних потоків, яка відповідала б глобальним і міжнародним тенденціям міжнародної трудової міграції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Процеси регулювання міжнародної міграції трудових ресурсів досліджували провідні вітчизняні та зарубіжні науковці, зокрема: Т. Андерсен, О. Власюк, А. Вільямс, А. Гайдуцький, А. Дергач, В. Іонцев, Л. Курій, Г. Лукьянцев, О. Кислицина, Е. Лібанова, Т. Мельник, А. Мокій, О. Малиновська, М. Романюк, Г. Тапинос, М. Тодаро, А. Філіпенко, М. Шульга, Т. Юдіна та інші. Проте окремі аспекти регулювання міжнародної трудової міграції в Україні не знайшли достатнього теоретичного та практичного вирішення.

Метою статті є аналіз загальносвітових тенденцій міграційних потоків та особливостей міжнародної трудової міграції в Україні для визначення пріоритетних напрямів їх регулювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проведений аналіз участі України у міжнародній трудовій міграції демонструє необхідність удосконалення міграційної по-

літики держави. Україна стала частиною глобального простору, на розвиток міжнародної трудової міграції і спрямованість міграційних потоків усе більше впливає кон'юнктура глобального і регіонально-інтеграційних ринків праці. З одного боку, глобалізація створює нові виклики для України, інтенсифікуючи процеси міжнародної трудової міграції та трансформуючи міграційні зв'язки, а з іншого – члени світового співтовариства ініціюють нові механізми регулювання і координації міжнародної міграції, у тому числі і МТМ. При цьому генезис і розвиток міграційних потоків є наслідком впливу великої кількості різноманітних за своєю сутністю факторів, які дуже часто виходять за межі міграційної політики. У зв'язку з цим підхід до регулювання міжнародної трудової міграції має бути комплексним та охоплювати усю сукупність факторів її розвитку, що забезпечить ефективність впливу міграційної політики на національну економіку і суспільство.

Указом Президента України від 30 травня 2011 р. схвалено Концепцію державної міграційної політики, яка визначала напрями, стратегічні завдання державної міграційної політики України, принципи і пріоритети діяльності державних органів у сфері міграції, напрями вдосконалення її законодавчого й інституціонального забезпечення, а також механізми реалізації [1]. Однак бажані результати не були досягнуті, еміграція українців з кожним роком зростає, а обсяг грошових переказів заробітчани у країну з 2014 р. різко скоротився. Це, а також негативна політична ситуація у країні, вказують на необхідність оновлення Концепції, яка сьогодні втрачає свою актуальність і стає неефективною.

Відтак, ми пропонуємо основні засади удосконаленої Концепції державної міграційної політики, основними цілями якої є:

– забезпечення сталого соціально-економічного і демографічного розвитку;

– задоволення потреб економіки країни у трудових ресурсах належної якості і в достатній кількості;

– скорочення втрат населення держави (регіону, області, міста, селища, села) внаслідок еміграції;

– захист прав та інтересів українських мігрантів за кордоном, розвиток тісних зв'язків із ними, використання потенціалу діаспор в інтересах розвитку України;

– повернення працівників-мігрантів, створення привабливих умов для використання їх валютних заощаджень у малому та середньому підприємстві, сільському господарстві, житловому будівництві тощо;

– сприяння репатріації етнічних українців та їх нащадків, вихідців з України інших національностей, тобто близького за мовою та культурою населення;

– дозоване розширення прийому певних категорій економічних іммігрантів на тимчасовій основі, розробку механізмів, які уможливили б відповідно до певних критеріїв перетворення їхнього тимчасового статусу на постійний;

– залучення й ефективне використання приватних грошових переказів, що надсилають мігранти;

– адаптацію іноземних мігрантів до соціально-економічних умов в Україні, запобігання расизму та ксенофобії.

Наразі міграційна політика України формується, головним чином, у напрямку інтеграції до Європейського Союзу, що передбачає взаємовигідний перерозподіл людського потенціалу між країнами [2, с. 247–252]. Легальні міграційні потоки сприяють обміну знаннями, ідеями, досвідом, доступу до ринків праці країн, тобто ефективному використанню і накопиченню людського потенціалу обома сторонами. Підвищення людського потенціалу є запорукою зростання конкурентоспроможності країни, а отже, покращення рівня життя

населення. Наближення якості життя населення до рівня країн ЄС є пріоритетною вимогою інтеграції в це об'єднання [3].

Незважаючи на прогрес у законотворенні у сфері міграційних відносин, у законодавчому регулюванні міграційних процесів залишається низка прогалин, що, насамперед, стосуються розвитку і реалізації людського потенціалу мігрантів. Запровадження безвізового режиму з ЄС не сприяло вільному руху носіїв людського потенціалу між Україною і цим інтеграційним об'єднанням, ефективна реалізація людського потенціалу, як і раніше, визначається попитом на ринку праці країн-членів та вимогами до його якості [4].

Формування наданих вище цілей дає підстави розробити комплекс напрямів щодо регулювання міжнародної міграції.

Перший напрям спрямований на скорочення еміграції з України за рахунок покращення соціально-економічного становища України. Особлива увага у визначенні інструментарію цього напрямку приділяється запобіганню еміграції молоді, що становить значний потенціал для країни (оскільки вона освічена, володіє мовами, новітніми технологіями тощо) та окремих категорій фахівців (наприклад, спортсменів, лікарів), передбачає протидію “відтоку мізків”.

Інструментарій забезпечення цього напрямку спрямований на підвищення рівня добробуту потенційних мігрантів та охоплює: підвищення рівня оплати праці (особливо для висококваліфікованих фахівців і молоді); надання пільгових кредитів на житло; надання спеціальних пільг (податкові, кредитні, тарифні, земельні, орендні, митні, на малий бізнес та інші); надання безкоштовних інформаційних (консультаційних) послуг; зменшення відсотків на кредити для підприємців з високою міжнародною мобільністю (зайнятих у глобальних галузях); створення нових робочих місць у певних

галузях економіки і в окремих районах країни з урахуванням кон'юнктури ринку праці; збільшення операційних витрат, пов'язаних із виїздом; зменшення диференціації регіонів у рівні зайнятості, оплати праці, вартості нерухомості; проведення спеціальної агітації і пропаганди, орієнтованих на потенційних емігрантів через: підвищення пенсій, програми навчання і перепідготовки потенційних емігрантів, спрямування коштів на боротьбу з корупцією, покращення рівня безпеки та екології.

Наступний напрям у сфері регулювання еміграційними потоками спрямований на регулювання зовнішньої зайнятості громадян України.

Тимчасовий характер праці за кордоном та сприяння працевлаштуванню відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня мігрантів стимулює збереження і можливе підвищення їх людського потенціалу та його подальшу реалізацію в Україні при поверненні. Політика регульованої зовнішньої зайнятості має, по-перше, засновуватись на вивченні освітнього рівня мігрантів, подальшому працевлаштуванні за кордоном відповідно до їх кваліфікації, забезпеченні можливостей покращення професійного рівня в країнах призначення та визнання цими країнами кваліфікацій мігрантів; по-друге, має врегульовувати питання соціального і пенсійного забезпечення мігрантів, встановлювати порядок внесків до Пенсійного фонду України та зарахування страхового стажу за період роботи за кордоном. Зважаючи на те, що нині більшість українських трудових мігрантів працює у неформальному секторі країн призначення (наприклад, сфері домашнього господарства), процес регулювання зовнішньої зайнятості може включати укладання угод про працевлаштування громадян між Державною службою зайнятості України та державними асоціаціями зайнятості і ка-

дровими агентствами, що співпрацюють із суб'єктами неформального сектору країн призначення. Такі угоди, що забезпечать соціальні права мігрантів та нададуть їм законного статусу, можуть створити вигідні умови легальної тимчасової еміграції [5, с. 241–252] і, відповідно, збереження їх людського потенціалу. Особливу увагу потрібно приділити розширенню міждержавного співробітництва у сфері захисту прав та інтересів емігрантів на основі норм міжнародного права. Для цього із країнами (інтеграційними угрупованнями), які є центрами тяжіння українських емігрантів, повинні бути підписані відповідні угоди про: працевлаштування мігрантів, мінімальний рівень оплати праці, дотримання прав мігрантів тощо. Координація за дотриманням прав та інтересів мігрантів здійснюється у взаємодії з міграційними службами країн імміграції за участі дипломатичних представництв України.

Для посилення захисту прав та інтересів працівників-мігрантів за кордоном необхідно: активізувати переговори з країнами-реципієнтами української робочої сили щодо розширення легальних каналів працевлаштування українців на їх території, гарантій їхніх прав; підписати міждержавні угоди щодо соціального захисту та пенсійного забезпечення працівників-мігрантів, які передбачали б врахування сукупного страхового стажу, набутого на території України та країн працевлаштування; надавати мігрантам через дипломатичні представництва за кордоном, кол-центри та веб-сайти державних органів в Україні надійну інформацію щодо їхніх прав та обов'язків, налагодити систему правової та соціальної допомоги за кордоном тим мігрантам, які її потребують; підтримувати тісний зв'язок і взаємодію з організаціями мігрантів, надавати допомогу в налагодженні культурного життя й україн-

ської освіти та виховання в громадах працівників-мігрантів за кордоном [6].

Необхідно виокремити такий напрямок, як залучення приватних грошових переказів та їх імплементація в економіку України, а також використання транснаціональних зв'язків мігрантів.

Важливою є передумова мінімізації негативних наслідків трудової еміграції за рахунок перетворення міграційного капіталу в інвестиційний капітал. Створення сприятливих умов для залучення міграційного капіталу орієнтовано, насамперед, на периферійні регіони і галузі економіки (реальний сектор), що відчувають дефіцит інвестиційних ресурсів. Це забезпечує зв'язок цього напрямку з регіональною політикою, елементи якої мають доповнювати відповідні національні заходи.

Заходами щодо залучення грошових переказів мігрантів та використання транснаціональних зв'язків мігрантів є такі:

- заохочення дітей емігрантів до здобуття освіти в українських вузах;
- залучення українських науковців, що працюють за кордоном, до науково-дослідних проектів в Україні;
- організація спільних конференцій, симпозіумів, форумів, семінарів, “круглих столів” між українськими спеціалістами і науковцями, що працюють у різних країнах;
- укладення контрактів з висококваліфікованими спеціалістами в освітній, інформаційній, медичній та інших галузях передових технологій;
- розвиток асоціацій українських мігрантів, заохочення і використання колективних грошових переказів для спільного фінансування інвестиційних та соціальних проектів у містах та регіонах країни (створення спеціальних банківських програм і спільних інвестиційних фондів, випуск облігацій для діаспор). В Україні програми випуску та розміщення облігацій для діаспори

можна запроваджувати під егідою уряду та НБУ. Розповсюдження й обслуговування цих облігацій доцільно здійснювати банкам через свої відділення за кордоном та в тісній співпраці з консульськими представництвами України;

- здешевлення послуг грошових переказів мігрантів в Україну (зменшення комісійних відсотків);

- підвищення відсоткових ставок на банківські депозити, що поповнюються за рахунок грошових переказів;

- впровадження спеціальних державних програми щодо створення інвестиційних фондів, які акумулюють грошові внески емігрантів і фінансують високоприбуткові проекти у приватному або комунальному секторі; створення вигідних умов інвестування грошових переказів у виробництво, надання відповідної інформації мігрантам, розробка привабливих для емігрантів інвестиційних програм;

- удосконалення системи статистичного обліку грошових переказів (проведення опитувань);

- поширення інформації та безкоштовні консультації щодо використання Інтернет-банкінгу та мобільного-банкінгу.

Зниження вартості переказу коштів з-за кордону є найважливішим напрямом міграційної політики, адже високі трансфертні витрати змушують людей використовувати неофіційні канали переказу. Вихід бачимо в збільшенні кількості операторів та міжнародних трансфертних компаній і посиленні, таким чином, конкуренції на ринку платіжних операторів.

Ефективним інструментом зниження вартості переказу стане використання електронних платіжних систем (PayPal, WebMoney). Яскравим прикладом є міжнародна система PayPal, що виступає найпоширенішим методом Інтернет-розрахунків у світі. Сьогодні її використовують у понад

200 країнах світу. PayPal забезпечує зручний переказ грошових коштів із різних фінансових джерел (наприклад, кредитної карти або банківського рахунка) будь-яким категоріям одержувачів, без розкриття їхньої фінансової інформації. Система функціонує на базі 24 валют і дає змогу здійснювати їх взаємну конвертацію [7].

PayPal приймає картки українських банків для оплати товарів і послуг в Інтернеті та не дає змоги вводити кошти в Україну. У травні 2015 р. Американська торгова палата підтримала ідею виходу PayPal. На адресу НБУ та Мінекономіки надіслано офіційне прохання усунути бар'єри для виходу системи на ринок. Зокрема, дозволити переказ та зарахування коштів у іноземній валюті на рахунок PayPal, а також зарахування коштів у іноземній валюті з рахунка PayPal на банківський рахунок українського банку з можливою конвертацією в гривні [8]. Проблема полягає в тому, що вимоги американської сторони НБУ прийняв не повністю, переговори тривають. Та в перспективі, якщо PayPal повноцінно функціонуватиме на українському ринку, переказ коштів стане набагато доступнішим, що зменшить потоки нелегальної готівки з-за кордону.

Отже, пропонуємо використання таких додаткових інструментів щодо покращення імплементації грошових переказів в економіку України:

- усунення бар'єрів щодо введення коштів в Україну через електронну платіжну систему PayPal;

- підписання або вдосконалення угод з міжнародними платіжними системами та міжнародними електронними платіжними системами (WebMoney, OpalTransfer та ін.) щодо зменшення тарифів їхніх послуг і розширення меж їх дії щодо грошових переказів в Україну;

- створення власної міжнародної електронної платіжної системи найвигіднішими тарифами для переказів в Україну;

- підписання угод з іноземними банками щодо встановлення низької комісії за міжнародні переказами між банківськими рахунками.

Розглянемо напрями державної міграційної політики у сфері регулювання імміграційних потоків. Аналізуючи досвід Польщі, слід зазначити, що її міграційна політика після входу у ЄС була спрямована на активне залучення емігрантів, передусім із України та Білорусії.

За словами прем'єр-міністра Польщі Беати Шидло, ця держава впродовж останніх кількох років прийняла близько мільйона трудових мігрантів із України. Насамперед, вона зацікавлена в сезонних мігрантах. Однак почала активно залучати українських фахівців на офіційну роботу. Був навіть створений офіційний сайт з працевлаштування для українців. Такий підхід дав змогу польському уряду закрити діру в бюджеті пенсійного фонду. Як інформують польські ЗМІ, українці вже забезпечили пенсіями 300 тисяч поляків. Ефективна міграційна політика надала польській владі можливість знизити пенсійний вік до 65 років для чоловіків і 60 років для жінок [9].

Однак, у зв'язку із економічно-політичним становищем в Україні, держава не має коштів на проведення такої масштабної імміграційної політики та на утримання великої кількості іммігрантів у країні. Необхідно зауважити, що більшість іммігрантів приїжджають в Україну із слаборозвинених країн, із недостатнім рівнем освіти, незнанням мови, без спеціальності, з іншою культурою.

Першим напрямом у сфері регулювання імміграційних потоків є залучення трудових мігрантів, готових інвестувати в економіку країни, та іноземних студентів. Отож, варто запровадити наступні інструменти: скорочення операційних витрат, пов'язаних з в'їздом; надання тимчасового житла та допомога з пошуком постійного або дов-

гострокового житла; врегулювання питань пенсійного забезпечення (передбачає переказ внесків (роботодавцями з України) у пенсійні фонди інших країн, щоб у мігрантів, які перебувають в Україні, не переривався процес накопичення коштів пенсійного призначення); надання додаткових пільг (податкових, кредитних, земельних, митних та ін.) і безкоштовних послуг для іммігрантів, що засновують новий бізнес, розмір яких залежить від розміру первісних інвестицій і регіону його розташування; забезпечення доступу іммігрантів до освіти, охорони здоров'я на рівні з громадянами України; створення інформаційних програм щодо навчання в Україні; спрощена система оформлення документів; безкоштовні консультаційні послуги; допомога з юридичним оформленням; зменшення мита на ввіз іммігрантами обладнання й інструментів з метою організації власного бізнесу в Україні; поширення інформації щодо пріоритетних напрямів та можливостей здобуття освіти в українських вузах.

Необхідно виокремити проблему нелегальної міграції. Для цього треба оновлювати систему квотування в країні згідно з актуальними проблемами на ринку праці, а також використовувати жорстку систему контролю імміграції.

Наступним напрямом є скорочення обсягів імміграції (більш жорсткий контроль). Найефективніше він забезпечуватиметься за допомогою таких інструментів: збільшення диференціації в оплаті праці, вартості нерухомості; збільшення встановлених лімітів на в'їзд та перебування у країні; збільшення мита на в'їзд; збільшення податків для іноземців; обмеження доступу до професійної реалізації іммігрантів; збільшення страхових внесків у медицині.

Слід зазначити, що цей напрям виключає іммігрантів, готових інвестувати в економіку країни, та іноземних студентів.

Наступний напрям стосується регулювання діяльності іммігрантів на території України та показує необхідність: зменшити доступ іммігрантів до ринку праці (за рахунок неврахування робочого стажу іммігрантів, встановлення лімітів на в'їзд згідно з потребами національного ринку праці), збільшити доступ іммігрантів до медицини (створення інформаційних програм, забезпечення рівного доступу у сфері охорони здоров'я), надати більшу можливість участі у політичному житті (збільшити можливість займання посад іммігрантами у державному секторі) та полегшити умови для постійного проживання (допомога з пошуком житла, оформленням документів).

На нашу думку, в рамках цього напрямку необхідна легалізація в окремих випадках нелегальних іммігрантів. Це здійснюється у формі імміграційних амністій та за рахунок загального спрощення процедур легалізації, які сприяють отриманню офіційних документів і офіційному працевлаштуванню. Легалізація може супроводжуватися заходами для оптимального розселення мігрантів відповідно до зміни територіальної структури господарського комплексу і демографії. Особливу увагу потрібно приділити захисту прав та інтересів іммігрантів в Україні, що передбачає імплементацію норм міжнародного права і виконання міжнародних угод в сфері захисту прав та інтересів емігрантів на основі норм міжнародного права. Здійснюється в межах розширення співробітництва з окремими країнами та інтеграційними угрупованнями (у контексті посилення захисту прав та інтересів мігрантів за кордоном), за участі дипломатичних представництв інших країн.

У процесі вдосконалення правового регулювання міграції особлива увага має приділятися захисту прав та інтересів трудових мігрантів в Україні і за кордоном (особливо економічних прав). Обмежувальні норми

(для іммігрантів) не мають створювати дискримінацію за національними та етнічними ознаками й погіршувати умови життєдіяльності мігрантів. Важливо забезпечити стабільність міграційного законодавства й суспільне обговорення проектів його змін. Для захисту прав трудових емігрантів за кордоном Україні потрібно ініціювати проекти міждержавної координації.

Актуальним завданням для України є прийняття єдиного Міграційного кодексу [10]. Цей документ має стати основою для стратегічного регулювання міграційними потоками на основі цілісного підходу до законодавчо-правового регулювання. Останніми роками основною негативною рисою міграційної політики України була пасивність і частковість; низку заходів регулювання, що реалізовані, слід розглядати як паліатив. Часто причиною цього була відсутність єдиної “платформи” формування міграційної політики й недостатня увага до проблем МТМ [11, с. 154].

Висновки. Отже, результати впровадження таких інструментів передбачають більш жорстку політику щодо обсягів імміграції: залучення трудових мігрантів, готових інвестувати в економіку країни, та іноземних студентів; збільшення рівня адаптації міжнародних іммігрантів; скорочення еміграції (особливо молоді); залучення приватних грошових переказів та їх імплементація в економіку України та регулювання зовнішньої зайнятості громадян України. Дії в цьому напрямку охоплюють не лише застосування інструментів економічної політики, а й реформування секторів, пов'язаних з розвитком людського потенціалу: освіти, науки та охорони здоров'я. Необхідним для виконання конкретних завдань у межах впровадження цих інструментів є співпраця органів виконавчої влади, громадянського суспільства та суб'єктів господарювання. Впровадження запропонованих інструментів міграційної

політики, розроблених з використанням попереднього аналізу передового досвіду країн світу у сфері міграційного регулювання, дасть змогу запровадити ефективний механізм регулювання міжнародної трудової міграції в Україні.

Список використаних джерел

1. *Про Концепцію державної міграційної політики: Указ Президента від 30 травня 2011 року [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/622/2011>.*
2. *Дергач А.В. Досвід країн ЄС в управлінні міграційними потоками / А.В. Дергач. // Науковий вісник Академії муніципального управління : Сер. “Управління”. – 2013. – С. 247–252.*
3. *Курій Л.О. Регулювання міграційних процесів в системі формування конкурентоспроможності економічної системи України [Електронний ресурс]/Л.О. Курій. – 2013. – Режим доступу : http://mev.khnu.km.ua/load/2013/4_formuvannja_konkurentospromozhnosti_v_umovakh_zrostannja_mobilnosti_ljudskogo_kapitalu/34-1-0-197.*
4. *Безвізовий режим між Україною та Європейським Союзом [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki>*
5. *Населення України. Трудова еміграція в Україні. – К. : Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2010. – 233 с.*
6. *Міграційна політика в Україні: формування, зміст, відповідність сучасним вимогам [Електронний ресурс] // Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. – 2014. – Режим доступу : http://www.ier.com.ua/files/publications/Policy_Briefing_Series/PB_01_migration_2013_ukr.pdf.*
7. *Official site of the PayPal [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.paypal.com/ua/webapps/mpp/home>.*
8. *Коли ж PayPal приїде в Україну: Свіжий зріз щодо переговорів НБУ з компанією [Електронний ресурс] // Finance.UA. – 2015. – Режим доступу : <http://news.finance.ua/ua/news/-/359299/>*

koly-zh-paypal-pryjde-v-ukrayinu-svizhyj-zriz-shhodo-peregovoriv-nbu-z-kompaniyeyu.

9. Міраційна політика в Україні та Польщі: відчуття різниці... [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zahist.org.ua/news/migratsiyna-politika-v-ukrayini-ta-polshhi-vidchuti-riznitsyu/>.

10. Лукьянцев Г. Европейские стандарты в области прав человека. Теория и практика функционирования Европейской Конвенции о защите прав человека основных свобод / Г. Лукьянцев. – М. : Звенья, 2000. – С. 79.

11. Кислицина О.В. Міжнародна трудова міграція в умовах глобалізації : дис. ... канд. ек. наук : 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини / О.В. Кислицина. – Донецьк, 2011. – 237 с.

References

1. *Pro Kontseptsiiu derzhavnoi mihratsiinoi polityky: Ukaz Prezydenta vid 30 travnia 2011 roku* [About the Concept of the state migration policy: Presidential Decree]. (2011, May, 30). Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/622/2011>.

2. Derhach, A.V. (2013). *Dosvid krain YeS v upravlinni mihratsiinymy potokamy* [Experience of EU countries in the management of migration flows]. *Naukovyi visnyk Akademii munitsypalnoho upravlinnia – Scientific journal of the Academy of municipal management*, 247–252 [in Ukrainian].

3. Kuriy, L.O. (2013). *Rehuliuвання mihratsiinykh protsesiv v systemi formuvannia konkurentospromozhnosti ekonomichnoi systemy Ukrainy* [Regulation of migration processes in the system of forming the competitiveness of Ukraine's economic system]. Available at: http://mev.khnu.km.ua/load/2013/4_formuvannja_konkurentospromozhnosti_v_umovakh_zrostannja_mobilnosti_ljudskogo_kapitalu/34-1-0-197

4. *Bezvizovyi rezhym mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym Soiuzom* [Visa-free regime between Ukraine and the European Union]. Available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki>

5. *Naselennia Ukrainy. Trudova emihratsiia v Ukraini.* [The population of Ukraine. Labor

emigration in Ukraine]. (2010). Kyiv: Instytut demografii ta sotsialnykh doslidzhen im. M.V. Ptukhy NAN Ukrainy [in Ukrainian].

6. *Mihratsiina polityka v Ukrainy: formuvannia, zmist, vidpovidnist suchasnym vymoham* [Migration policy in Ukraine: formation, content, compliance with modern requirements]. Instytut ekonomichnykh doslidzhen ta politychnykh konsultatsii – Institute for economic research and policy consulting. Available at: http://www.ier.com.ua/files/publications/Policy_Briefing_Series/PB_01_migration_2013_ukr.pdf.

7. Official site of the PayPal. Available at: <https://www.paypal.com/ua/webapps/mpp/home>.

8. *Koly zh PayPal pryjde v Ukrainu: Svizhyj zriz shhodo perehovoriv NBU z kompaniieiu* [When PayPal will come to Ukraine: A fresh cut for negotiations with the NBU]. (2015). Finance. UA. Available at: <http://news.finance.ua/ua/news/-/359299/koly-zh-paypal-pryjde-v-ukrayinu-svizhyj-zriz-shhodo-peregovoriv-nbu-z-kompaniyeyu>.

9. *Mihratsiina polityka v Ukraini ta Polshchi: vidchuty riznytsiu* [Migration policy in Ukraine and Poland: to feel the difference]. Available at: <http://zahist.org.ua/news/migratsiyna-politika-v-ukrayini-ta-polshhi-vidchuti-riznitsyu/>.

10. Lukyantsev, G. (2000). *Evropeyskie standartyi v oblasti prav cheloveka. Teoriya i praktika funkcionirovaniya Evropeyskoy Konventsii o zaschite prav cheloveka osnovnyih svobod* [European standards in the range of human rights. Theory and practice of the functioning of the European Convention for the protection of human rights of fundamental freedoms]. Moscow: Zvenya [in Russian].

11. Kislytsyna, O.V. (2011). *Mizhnarodna trudova mihratsiia v umovakh hlobalizatsii* [International labor migration in the conditions of globalization]. (Thesis 08.00.02). Donetsk [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 16.05.2017.